

мистецьких та дослідницьких практиках, що розглядається через форму, функцію та образ (відповідно до концепцій П. Вірільйо, С. Маккуайра та Л. Салміна). Є. О. Буцькіна розглянула символ саду в історії культурологічної та філософської думки із метою транслювати наявний теоретичний спадок у дослідження сучасних художніх практик з рефлексії та перетворення міста. Додатково було акцентовано на актуальності поняття "вернакулярного саду" в межах співвідношення саду в якості символу і в якості концепту. В. А. Гріза загострив увагу на напрочуд актуальних питаннях довкола символіки минулого у сучасних музейних практиках України в контексті хвилі декомунізації. І. В. Живоглядова проаналізувала сучасне символічне мистецтво крізь призму надмірного потоку художньої продукції та проблеми спілкування з мистецтвом, "спів-творчості" художника і глядача. Доповідачка звернула увагу на ризики художньо-естетичного релятивізму, що випливають із ситуації сучасного художнього поля. Є. А. Зігура розповіла про специфіку взаємозв'язку мистецтва із шрифтовою формою, що постає біля витоків формування письма. А також показала, яке розповсюдження отримав розвиток типографіки у загальній історії трансформації візуальних форм мистецтва, особливо у творчості концептуалістів XX та XXI століть. В. Г. Нападиста звернулася до актуалізації проблеми повсякденності в етико-естетичній теорії та художній практиці та аналізу символізації культурного досвіду, що постає ключовим в межах даного процесу. Г. П. Подолян дослідила символічну природу коміксу в межах основних сучасних філософських та культурологічних досліджень цього напрочуд популярного художнього медіума. О. Д. Рихліцька розкрила актуальні дослідження символів народного (зокрема українського) мистецтва, де виокремила в якості висхідних архаїчні зображення, язичницькі вірування та міфи. Також дослідниця прослідкувала ключові тенденції до відродження сакральних символів у практиках сучасних українських агентів культурних та креативних індустрій. Р. М. Русін звернувся до концепту "симулякр" в контексті аналізу сучасних тенденцій до десакралізації, дематеріалізації та дизайнеризації мистецтва. Н. М. Столярчук присвятила доповідь аналізу історичного та актуального дискурсів щодо символу у творчості Олександра Архипенка, символічного виміру його концепції моделювання форми простору, а також його ідеї щодо трьох груп символів. Наостанок, А. М. Тормахова зосередилася на аналізі ролі симулякру в сучасній візуальній культурі, що призводить до формування феномена гіперреальності в сучасному світі.

У цілому дана наукова конференція привела до обміну цінним досвідом та спеціалізованими знаннями між представниками різних вищих навчальних закладів України, а також розробки можливості подальшої співпраці, яка втілюватиметься у спільних публікаціях, випуску збірки за матеріалами виступів на майбутніх конференціях, що продовжуватимуть розробку досліджень даної тематики. Особливу цінність для учасників конференції отримали кураторська екскурсія С. П. Стоян виставкою "Сучасний український символізм" у Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків та екскурсія З. М. Навроцької залами постійної та тимчасової експозицій Художнього музею м. Луцька.

Е. А. Буцькіна, канд. філос. наук, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ул. Владимирська, 60, г. Київ, 01033, Україна

**МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
"СИМВОЛИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВИЗУАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ"**

Y. O. Butsykina, PhD, Assistant Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
01033, Ukraine, Kyiv, Volodymirska st., 60

**INTERNATIONAL RESEARCH-TO-PRACTICE CONFERENCE
"SYMBOLIC DIMENSIONS OF VISUAL CULTURE"**

О. В. Шинкаренко, канд. філос. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
3864301@gmail.com

**РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ И. И. МАСЛИКОВОЙ
"У ПОИСКАХ СПИЛЬНОГО БЛАГА: ЭТИЧНИ КОЛІЗІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК"
(К.: МІЛЕНІУМ, 2018. – 338 С.)**

Монографія І. І. Маслікової є важливою подією у вітчизняному соціогуманітарному дискурсі. В ній уперше зроблений комплексний аналіз так мало дослідженого в українському етичному просторі, особливо у системному підході, феномена спільного блага. Хоча, як наголошує автор, ідеєю спільного блага сповнений сучасний дискурс політичних філософів, економістів, соціальних теоретиків на всіх континентах. Вихід цієї роботи, безсумнівно, заповнює дослідницькі прогалини. Та в більшій мірі проведений концептуальний аналіз сприяє актуалізації нового підходу до дослідження моралі в усій повноті морально-ціннісних аспектів практики. Такий підхід потребує розгляду моралі не тільки в традиційно усталеному її розумінні як індивідуально-перфекціоністського самовизначення особи чи дисциплінарно-регулятивного соціального механізму, а й у різноманітній іншій логіці нормативного функціонування сучасних соціальних практик як інституціонально оформленого соціального життя.

Автор ставить перед собою досить складне завдання. За відсутності попереднього досвіду комплексного аналізу феномена спільного блага, чіткої його дефініції визначити продуктивний потенціал цього концепту в моральних механізмах, які в сучасних соціокультурних реаліях, де суб'єктами взаємодії виступають не лише окремі індивіди, що мають свої уявлення про благо та певні інституціональні ролі, але й групи, організації, суспільство в цілому, вже не можуть орієнтуватися на ідею максимізації індивідуального блага, а повинні практично сприяти продуктивному співробітництву та кооперації громадян.

Успіху у досягненні поставленого завдання сприяє обрана автором науково-методологічна стратегія дослідження, побудована на міждисциплінарному інтегруванні історико-філософських, етико-теоретичних та етико-прикладних, політико-філософських, теоретико-економічних, культурологічних, соціально-психологічних підходів щодо визначення спільного блага. Здійснюючи своє дослідження на базі ґрунтового аналізу численних праць етиків, соціальних філософів, політичних філософів, провідних економістів, зокрема тих, що отримали премії в галузі поведінкової економіки, соціологів, соціальних психологів, які зробили вагомі внески в галузі експериментальної психології щодо моральних проблем соціальної взаємодії, І. І. Маслікова вдало вибудовує логіку своєї роботи, збалансовано подаючи теоретичний та етико-прикладний матеріал.

У теоретичній частині монографії автор, відштовхуючись від традиційної складності феномена моралі – колізії індивідуального та суспільного щодо уявлення про "благі життя", проблемності визначення єдиних стандартів такого благого та правильного життя для всіх, права оцінки приватного та суспільного життя з цих позицій, – шукає відповідей в сучасних дискусіях, що розгортаються між представниками *етичного консеквенціалізму*, *деонтологічної етики* та *етики чесноти*, які прагнуть визначити критерії етичної оцінки соціальних явищ. Проведений критичний аналіз багаточисельних теорій спільного блага, які зростають на ґрунті античної етики чесноти (Аристотель), знаходять своє концептуальне оформлення в класичному утилітаризмі (І. Бентам, Дж. Ст. Міль) та під впливом критики з боку представників деонтологічної етики трансформуються в сучасні консеквенціалістські моністичні (Р. Брандт, Дж. Гріффіт, С. Свєрдлік, П. Сінгер, М. Слоут, Дж. Смарт, Ф. Фельдман та ін.) та плюралістичні (Р. Крістофер, М. Нусбаум, Д. Парфіт, А. Сен, Ш. Шварц, Р. Інґлхарт та ін.) концепції благополуччя. Автору монографії переконливо вдається через виявлені трансформації ідей окреслити етико-теоретичний образ спільного блага та механізми його реалізації.

Теоретичним внеском в український дослідницький простір і, безсумнівно, цінною для україномовного читача монографії є актуалізація маловідомих ракурсів англійських розвідок щодо спільного блага, де піднімаються теми, що мають надзвичайну актуальність як для західного суспільства, так і для України, яка знаходиться в стані ціннісних трансформацій соціального життя, що супроводжуються змінами світоглядних орієнтирів, форм соціальної взаємодії, які знаходять своє інституціональне закріплення.

Не менш значущою бачиться етико-прикладна частина монографії, присвячена аналізу моральних проблем соціальних практик, призначених забезпечувати реалізацію спільного блага для індивідів. Оскільки змістовно спільне благо пов'язується із безпекою та благополуччям громадян, І. І. Маслікова розглядає моральні колізії функціонування відповідних інституціональних соціальних практик. У критичному розгляді функціонування соціальних інститутів, їхньої продуктивності та можливої легітимної шкоди автор апробує різноманітні сучасні підходи до проблематики спільного блага в етичній оцінці ключових соціальних практик (політичної, економічної, соціокультурної) з використанням критерію спільного блага та з'ясовує механізми інституціональних зловживань в цих сферах. Звернення до етичних колізій в практиці державного управління, забезпечення суспільного порядку та захисту громадян, здійснення покарань, сприяння зростанню добробуту та соціальної допомоги нужденним, формування та розповсюдження знань й забезпечення умов для створення культурних благ та надання широкого доступу громадянам до сфери культури сприяє підтвердженню виявлених в теоретичних розробках проблем як обґрунтування спільного блага, так і практичного його втілення. Завдяки реалізації такої дослідницької логіки робота І. І. Маслікової добре вписується у новітні тенденції світової етики, де теми соціальної етики, суспільної моралі та спільного блага, що висунуті на чільне місце в останні роки, набувають розгляду свого практично-предметного втілення.

Вже у назві монографії задається тон роботі як вдумливого пошуку морального опертя щодо неоднозначності, проблемності соціальної взаємодії, часто-густо болючої в драматичних умовах соціальної реальності, зокрема, сучасної України. Автору вдається на основі філософсько-етичних інтерпретацій ідеї спільного блага, що ґрунтуються на герменевтичному та компаративному методі, виявити продуктивний потенціал етико-нормативних програм, етико-філософських напрямів та традицій; встановити значення термінологічного інструментарію основних ідей та уявлень про добре та гідне життя; визначити основні моральні вимоги щодо суб'єктів соціальної дії та соціальних практик. Вдале поєднання високої теорії в обґрунтуванні ідеї спільного блага з авторською інтерпретацією моральної колізійності інституціонально оформлених соціальних практик робить монографію І. І. Маслікової корисною та цікавою не лише для фахівців з етики, але й для політологів, економістів, соціологів, культурологів, даючи стимул для участі в дискусії широкому колу усіх зацікавлених у моральних проблемах спільного буття та соціальної взаємодії.

Е. В. Шинкаренко, канд. филос. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
ул. Владимирская, 60, г. Киев, 01033, Украина

**РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ И. И. МАСЛИКОВОЙ
"В ПОИСКАХ ОБЩЕГО БЛАГА: ЭТИЧЕСКИЕ КОЛЛИЗИИ СОЦИАЛЬНЫХ ПРАКТИК"
(К.: ИЗД. "МИЛЛЕНИУМ", 2018. – 338 С.)**

O. V. Shynkarenko, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
60, Volodymyrska Street, Kyiv, 01033, Ukraine

**REVIEW OF THE MONOGRAPH BY MASLIKOVA IRYNA
"IN SEARCH OF THE COMMON GOOD: ETHICAL COLLISION OF SOCIAL PRACTICES"
(K.: MILLENNIUM, 2018. – 338 PP.)**